

Gap-uri fiscale gemene: cât ar putea reduce România deficitul bugetar, dacă performanța colectării ajunge la media UE?

România se confruntă de ani buni cu una dintre cele mai mari probleme structurale ale sistemului fiscal: colectarea slabă a taxelor. Discuția publică s-a concentrat de ani de zile pe gap-ul de TVA, unde România are cel mai mare decalaj din Uniunea Europeană. Mult mai puțin analizată este însă o altă problemă: gap-ul geaman, de impozit pe profit!

În timp ce guvernul caută soluții pentru reducerea deficitului bugetar cu accent pe mărimi de taxe și impozite, o colectare fiscală mai eficientă ar contribui esențial la reducerea acestuia, fără a fi nevoie de majorări drastice de taxe. Să încercăm să punem și cifre în spatele acestei afirmații.

Calcululele, oricât de aproximative ar fi (pentru că sunt o serie de factori care influențează cifrele absolute în sine) arată că România pierde zeci de miliarde de lei anual din colectarea slabă a taxelor. Este de la sine înțeles că o convergență parțială a colectării fiscale către media europeană ori către cifrele Poloniei sau Cehiei (economii aduse des în discuție spre comparație cu România) ar aduce venituri mai mari la buget.

Deficitul României și taxele care NU se colectează

Deficitul bugetar al României a ajuns la 7,6% din PIB anul trecut, probabil cel mai ridicat nivel din Uniunea Europeană, iar pentru 2026 guvernul își propune reducerea cu 1,4 puncte procentuale a acestuia. Cât din acest deficit ar putea fi redus, dacă statul ar colecta mai eficient cele două mari impozite, TVA și impozitul pe profit? Pentru că o parte importantă din deficitul bugetar al României nu reflectă doar nivelul cheltuielilor publice, ci și taxele care NU ajung la buget.

Astfel, veniturile fiscale totale sunt de aproximativ 27-28% din PIB, cel mai scăzut nivel din Uniunea Europeană, comparativ cu peste 40% din PIB media UE. Evident, această diferență reflectă atât particularități ale structurii economiei, cât și probleme persistente, vechi, de administrare fiscală.

Conceptul de „tax gap” este folosit în analizele economice pentru a descrie diferența dintre taxele care ar trebui colectate conform legislației și cele efectiv încasate de stat. După cum bine știm, la capitolul TVA România deține tristul record de a avea cel mai mare deficit de încasare din UE: estimările Comisiei Europene arată că TVA gap în România este de aproximativ 30-35% versus media UE, de circa 6-7%. Veniturile anuale din TVA sunt de aproximativ 120 miliarde lei. Dacă România ar avea un nivel de colectare similar cu media UE, veniturile suplimentare ar putea ajunge la 30-35 miliarde lei anual din acest impozit.

Problema mai puțin cunoscută și discutată însă este gap-ul de impozit pe profit, la care, deși cota de impozit pe profit este de 16%, comparabilă cu mai multe state europene, colectarea efectivă este semnificativ mai mică decât potențialul. Acest gap reprezintă diferența dintre veniturile din impozitul pe profit care ar trebui, teoretic, să fie colectate și sumele care ajung efectiv în bugetul de stat. Un gap ridicat nu indică doar evaziune fiscală, ci și optimizări fiscale prin mutarea profiturilor în jurisdicții cu taxe mici, de exemplu, erori de raportare, dar și incapacitatea administrativă a fiscoi să colecteze restanțele.

Estimările din studiile europene ([*A European approach to measuring losses in corporate tax revenues - Publications Office of the EU*](#)) indică gap-ul pe impozit pe profit în România de circa 30-35% (ex. aproape 38% pentru 2019, ultimul an cu informații disponibile), față de media UE, de 10 - 11%.

Veniturile actuale din impozitul pe profit sunt de circa 30 miliarde lei anual. Reducerea decalajului până la media UE ar putea aduce, teoretic, circa 6 - 7 miliarde lei anual în plus la buget doar din reducerea gap-ului pe impozit pe profit până la media UE, iar deficitul ar fi scăzut cu aproximativ 0,3 - 0,4% din PIB. Cu alte cuvinte, circa 5% din deficitul bugetar (pentru 2025) ar fi putut fi eliminat doar prin îmbunătățirea colectării impozitului pe profit!

Reducerea TVA gap cu 25-30 miliarde lei plus reducerea gap-ului pe impozit pe profit cu 6-7 miliarde lei, ar fi dus totalul potențial undeva la 31-37 miliarde de lei anual. Raportat la deficitul bugetar actual de aproximativ 146 de miliarde lei, aceasta sumă ar reduce deficitul cu o cincime sau, raportat la PIB, cu 2-2,5%.

Veniturile fiscale ale României sunt de aproape o treime din PIB, vs. ale Poloniei, de 34% sau ale Cehiei de 35%. Diferența de 7-8 puncte procentuale din PIB față de cele două țări reflectă și structura economiei românești, dar și eficiența colectării fiscale. Dacă doar o parte din acest decalaj ar fi recuperat prin reforme administrative și digitalizarea sistemului fiscal, impactul asupra veniturilor publice ar fi important.

Aceste estimări, desigur, sunt foarte aproximative și, în realitate, sumele suplimentare de adus la buget sunt mai mici, însă direcția e clară: dacă România ar ajunge doar la media europeană în privința colectării TVA și a impozitului pe profit, deficitul bugetar ar scădea cu zeci de miliarde de lei anual. Aceasta nu ar elimina complet deficitul (departe să ajungem pe excedent, cum au deja Cipru, Danemarca sau Irlanda!), însă ar reduce presiunea pentru creșteri de taxe și ar apropia România de disciplina fiscală din alte economii europene.